

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
VII kadencja

Druk nr 606
Warszawa, 6 czerwca 2012 r.

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. i na podstawie art. 32 ust. 2 regulaminu Sejmu niżej podpisani posłowie wnoszą projekt ustawy:

- o likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.

Do reprezentowania wnioskodawców w pracach nad projektem ustawy upoważniamy pana posła Tomasza Kamińskiego.

(-) Romuald Ajchler; (-) Leszek Aleksandrak; (-) Marek Balt; (-) Anna Bańkowska; (-) Jacek Czerniak; (-) Eugeniusz Czykwin; (-) Tomasz Garbowski; (-) Tadeusz Iwiński; (-) Dariusz Joński; (-) Ryszard Kalisz; (-) Tomasz Kamiński; (-) Krystyna Łybacka; (-) Zbigniew Matuszczak; (-) Leszek Miller; (-) Grzegorz Napieralski; (-) Cezary Olejniczak; (-) Artur Ostrowski; (-) Stanisława Prządka; (-) Małgorzata Sekuła-Szmajdzińska; (-) Tadeusz Tomaszewski; (-) Jerzy Wenderlich; (-) Bogusław Wontor; (-) Stanisław Wziątek; (-) Zbyszek Zaborowski; (-) Ryszard Zbrzyzny.

USTAWA

z dnia 2012 r.

o likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 1

Ustawa reguluje sposób i zasady likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, organy przejmujące zadania i kompetencje likwidowanego Instytutu, zasady funkcjonowania archiwum obywatelskiego, organy właściwe oraz sposób postępowania w sprawach o zbrodnie nazistowskie, komunistyczne, przeciwko pokojowi, ludzkości i wojenne.

Art. 2

Z dniem 1 stycznia 2013r. likwiduje się Instytut Pamięci Narodowej – Komisję Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, zwany dalej „Instytutem Pamięci Narodowej”.

Art. 3

Z dniem 1 stycznia 2013 r. znosi się obowiązek składania oświadczenia, dotyczącego pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami w okresie od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r., zwanego dalej "oświadczeniem lustracyjnym".

Art. 4

1. Zadania i kompetencje wykonywane dotychczas przez Instytut Pamięci Narodowej z zakresu:

1) ewidencjonowania, gromadzenia, przechowywania, opracowywania, zabezpieczenia, udostępniania i publikowania dokumentów organów bezpieczeństwa państwa, wytworzonych oraz gromadzonych od dnia 22 lipca 1944 r. do dnia 31 lipca 1990 r., a także organów bezpieczeństwa Trzeciej Rzeszy Niemieckiej i Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich, dotyczących:

a) popełnionych na osobach narodowości polskiej lub obywatelach polskich innych narodowości w okresie od dnia 1 września 1939 r. do dnia 31 lipca 1990 r.:

- zbrodni nazistowskich,
- zbrodni komunistycznych,
- innych przestępstw stanowiących zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne,

b) innych represji z motywów politycznych, jakich dopuścili się funkcjonariusze polskich organów ścigania lub wymiaru sprawiedliwości albo osoby działające na ich zlecenie, a ujawnionych w treści orzeczeń zapadłych na podstawie ustawy z dnia 23 lutego 1991 r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego,

c/ działalności organów bezpieczeństwa państwa:

- 1/ Resortu Bezpieczeństwa Publicznego Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego;
- 2/ Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego;
- 3/ Komitetu do Spraw Bezpieczeństwa Publicznego;

4/ jednostek organizacyjnych podległych organom, o których mowa w pkt 1-3, a w szczególności jednostek Milicji Obywatelskiej w okresie do dnia 14 grudnia 1954 r.;

5/ instytucji centralnych Służby Bezpieczeństwa Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległych im jednostek terenowych w wojewódzkich, powiatowych i równorzędnych komendach Milicji Obywatelskiej oraz w wojewódzkich, rejonowych i równorzędnych urzędach spraw wewnętrznych;

6/ Akademii Spraw Wewnętrznych;

7/ Zwiadu Wojsk ochrony Pogranicza;

8/ Zarządu Głównego Służby Wewnętrznej jednostek wojskowych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległych mu komórek;

9/ Informacji Wojskowej;

10/ Wojskowej Służby Wewnętrznej;

11/ Zarządu II Sztabu Generalnego Wojska Polskiego;

12/ innych służb Sił Zbrojnych prowadzących działania operacyjno-rozpoznawcze lub dochodzeniowo-śledcze, w tym w rodzajach broni oraz w okręgach wojskowych.

2) ochrony danych osobowych osób, których dotyczą dokumenty, o których mowa w pkt 1

- stają się zadaniami, które realizuje Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych.

2. Zadania, o których mowa w ust. 1, w zakresie nieuregulowanym niniejszą ustawą, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych realizuje zgodnie z przepisami ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 673 z późn. zm.);

Art. 5

Z dniem 1 stycznia 2013r. wykonywane dotychczas przez Instytut Pamięci Narodowej zadania i kompetencje z zakresu:

- 1) ścigania przestępstw określonych w art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. a
  - stają się zadaniami, które realizuje prokuratura,
- 2) prowadzenie działań w zakresie edukacji publicznej
  - stają się zadaniami, które realizuje minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego.

Art. 6

1. Zbrodniami komunistycznymi, w rozumieniu ustawy, są czyny popełnione przez funkcjonariuszy państwa komunistycznego w okresie od dnia 17 września 1939 r. do dnia 31 lipca 1990 r., polegające na stosowaniu represji lub innych form naruszania praw człowieka wobec jednostek lub grup ludności bądź w związku z ich stosowaniem, stanowiące przestępstwa według polskiej ustawy karnej obowiązującej w czasie ich popełnienia. Zbrodniami komunistycznymi są również czyny popełnione przez tych funkcjonariuszy w okresie, o którym mowa w zdaniu poprzedzającym, zawierające znamiona czynów zabronionych określonych w art. 187, 193 lub 194 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 11 lipca 1932 r. - Kodeks karny albo art. 265 § 1, art. 266 § 1, 2 lub 4 lub art. 267 ustawy z dnia 19 kwietnia 1969 r. - Kodeks karny, dokonane przeciwko dokumentom w rozumieniu art. 7 niniejszej ustawy, na szkodę osób, których te dokumenty dotyczą.

2. Funkcjonariuszem państwa komunistycznego, w rozumieniu ustawy, jest funkcjonariusz publiczny, a także osoba, która podlegała ochronie równej ochronie funkcjonariusza publicznego, w szczególności funkcjonariusz państwowy oraz osoba pełniąca funkcję kierowniczą w organie statutowym partii komunistycznych.

Art.7

1. Dokumentami organów bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu ustawy, są:

1) wszelkie nośniki informacji, niezależnie od formy przechowywania informacji, w tym w szczególności: akta, kartoteki, rejestry, pliki komputerowe, pisma, mapy, plany, filmy i inne nośniki obrazu, nośniki dźwięku i wszelkich innych form zapisu, a także kopie, odpisy i inne duplikaty tych nośników informacji;

2) niezbędne do analizy informacji środki pomocnicze, a w szczególności programy na użytek zautomatyzowanego przetwarzania danych

- podlegające przekazaniu do zlikwidowanego Instytutu Pamięci Narodowej na podstawie uchylonej ustawy z dnia 18 grudnia 1998r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu a także Archiwum obywatelskiego, o którym mowa w Rozdziale 2 ustawy.

2. Dokumentami organów bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu niniejszej ustawy, są również podlegające przekazaniu do archiwum zlikwidowanego Instytutu Pamięci Narodowej a także Archiwum obywatelskiego akta sądowe oraz orzeczenia wydane przez sądy w każdej sprawie, która toczyła się w związku z dokumentami, o których mowa w ust. 1.

3. Dokument dotyczy danej osoby, w rozumieniu niniejszej ustawy, jeżeli zawiera informacje, w szczególności dane osobowe, które pozwalają na identyfikację tej osoby na podstawie tego lub innych dokumentów.

Art. 8 .

1. Organami bezpieczeństwa państwa, w rozumieniu ustawy, są organy wymienione w art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. c niniejszej ustawy.

2. Jednostkami Służby Bezpieczeństwa, w rozumieniu ustawy, są te jednostki Ministerstwa Spraw Wewnętrznych, które z mocy prawa podlegały rozwiązaniu w chwili zorganizowania Urzędu Ochrony Państwa, oraz te jednostki, które były ich poprzedniczkami.

Art.9

Zbrodniami przeciwko ludzkości są w szczególności zbrodnie ludobójstwa w rozumieniu Konwencji w sprawie zapobiegania i karania zbrodni ludobójstwa, przyjętej w dniu 9 grudnia 1948 r. (Dz. U. z 1952 r. Nr 2, poz. 9

i 10 z późn. zm.), a także inne poważne prześladowania z powodu przynależności osób prześladowanych do określonej grupy narodowościowej, politycznej, społecznej, rasowej lub religijnej, jeżeli były dokonywane przez funkcjonariuszy publicznych albo przez nich inspirowane lub tolerowane.

Art. 10

1. Zbrodnie, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. a, stanowiące według prawa międzynarodowego zbrodnie przeciwko pokojowi, ludzkości lub zbrodnie wojenne, nie ulegają przedawnieniu.

1a. Bieg terminu przedawnienia zbrodni komunistycznych, w rozumieniu art. 6, niebędących zbrodniami wojennymi lub zbrodniami przeciwko ludzkości, rozpoczyna się od dnia 1 sierpnia 1990 r. Karalność tych zbrodni ustaje po 40 latach, gdy czyn stanowi zbrodnię zabójstwa, oraz po 30 latach, gdy czyn stanowi inną zbrodnię komunistyczną. Przepisu art. 4 § 1 Kodeksu karnego nie stosuje się.

2. Zbrodnie wymienione w art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. a, popełnione na innych osobach niż obywatele polscy, są przedmiotem działania organów powołanych przez ustawę, jeżeli zostały popełnione na terytorium Państwa Polskiego.

3. W stosunku do sprawców zbrodni wojennych, zbrodni przeciwko ludzkości lub zbrodni komunistycznych nie stosuje się wydanych przed dniem 7 grudnia 1989 r. przepisów ustaw i dekretów, które przewidują amnestię lub abolicję.

Rozdział 2

Archiwum obywatelskie

Art. 11

1. Materiały archiwalne zgromadzone oraz wytworzone w toku działalności zlikwidowanego Instytutu Pamięci Narodowej, są przekazane z archiwum wyodrębnionego likwidowanego Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji

Ścigania Zbrodni do tworzonego, wyodrębnionego archiwum organów bezpieczeństwa państwa 1944-1990, zwanego dalej „**archiwum obywatelskim**”, o którym mowa w art. 29 ust. 1 pkt 9 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2011r. Nr 123, poz. 698).

2. W zakresie nieuregulowanym niniejszą ustawą, do archiwum obywatelskiego stosuje się przepisy ustawy, o której mowa w ust. 1.

Art. 12

Archiwum obywatelskie przechowuje, gromadzi, ewidencjonuje, opracowuje, zabezpiecza i udostępnia materiały:

- 1) wytworzone w związku z działaniami podejmowanymi przez organy bezpieczeństwa państwa w okresie od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r.;
- 2) wytworzone przez organy bezpieczeństwa Trzeciej Rzeszy Niemieckiej i ZSRR, dotyczące zbrodni nazistowskich, zbrodni komunistycznych oraz innych przestępstw będących zbrodniami przeciwko ludzkości, pokojowi lub zbrodniami wojennymi – popełnionych na obywatelach polskich lub osobach narodowości polskiej.

Art. 13

1. Właściwym organem w sprawach archiwum obywatelskiego, zakresie określonym przepisami ustawy, jest Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych.
2. Przepisu art. 21 ust. 4, ustawy o której mowa w art. 11 ust. 1, nie stosuje się.

Art. 14

1. Archiwum obywatelskim kieruje dyrektor powołany przez ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, wybierany w drodze otwartego i konkurencyjnego naboru.
2. Do przeprowadzenia naboru na stanowisko, o którym mowa w ust. 1, przepisy art. 18a-18d ustawy, o której mowa w art. 11 ust. 1, stosuje się odpowiednio.

Art. 15

1. Każdy ma prawo wystąpić do Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z wnioskiem o udostępnienie do wglądu kopii dotyczących go dokumentów znajdujących się w archiwum obywatelskim.
2. Kopie dostępnych dokumentów, o których mowa w ust. 1, dotyczące wnioskodawcy udostępnia się, z wyjątkiem dokumentów wytworzonych przez wnioskodawcę lub przy jego udziale w ramach czynności wykonywanych w związku z jego pracą lub służbą w organach bezpieczeństwa państwa albo w związku z czynnościami wykonywanymi w charakterze tajnego informatora lub pomocnika przy operacyjnym zdobywaniu informacji.
3. W udostępnianych kopiach dokumentów anonimizuje się dane osobowe osób trzecich.
4. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać:
  - 1) imię i nazwisko oraz adres zamieszkania wnioskodawcy;
  - 2) rodzaj i numer dokumentu tożsamości;
  - 3) datę wydania dokumentu tożsamości oraz nazwę organu, który go wydał;
  - 4) dane ułatwiające odnalezienie dokumentów.
5. W razie późniejszego odnalezienia w archiwach, dokumentów dotyczących wnioskodawcy należy go o tym poinformować oraz pouczyć o możliwości ponownego złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1.

Art. 16

1. Odmowa uwzględnienia wniosku, o którym mowa w art. 15 ust. 1, w zakresie dotyczącym udostępnienia dokumentów:

- 1) wytworzonych przez wnioskodawcę lub przy jego udziale w ramach czynności wykonywanych w związku z jego pracą lub służbą w organach bezpieczeństwa państwa albo w związku z czynnościami wykonywanymi w charakterze tajnego informatora lub pomocnika przy operacyjnym zdobywaniu informacji,
- 2) z których treści wynika, że wnioskodawca:
  - a) był traktowany przez organy bezpieczeństwa jako tajny informator lub pomocnik przy operacyjnym zdobywaniu informacji,
  - b) zobowiązał się do dostarczania informacji organowi bezpieczeństwa państwa lub świadczenia takiemu organowi jakiegokolwiek pomocy w działaniach operacyjnych,
  - c) realizował zadania zlecone przez organ bezpieczeństwa państwa, a w szczególności dostarczał temu organowi informacji,

- następuje w drodze decyzji administracyjnej. Decyzja ta jest równoznaczna z odmową realizacji praw określonych w art.18 ust.

2.

2. Od decyzji, o której mowa w ust. 1, służy odwołanie do ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego.

Art. 17

1. Po rozpatrzeniu odwołania, o którym mowa w art. 16 ust. 2, minister właściwy do spraw kultury i dziedzictwa narodowego wydaje decyzję, w której:

- 1) utrzymuje w mocy decyzję, o której mowa w art. 16 ust. 1;
  - 2) uchyla decyzję, o której mowa w art. 16 ust. 1 i przekazuje sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ pierwszej instancji.
2. Wnioskodawcy przysługuje skarga do sądu administracyjnego na decyzję, o której mowa w ust. 1, w terminie określonym w art. 53 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. z 2002 r., Nr 153, poz. 1270, z późn. zm.).
  3. Sąd administracyjny rozpoznaje skargę na posiedzeniu niejawnym.
  4. Przepisu art. 106 § 2 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi nie stosuje się.
  5. Wyrok wydany na posiedzeniu niejawnym uzasadnia się tylko w przypadku uwzględnienia skargi. Odpis wyroku z uzasadnieniem doręcza się tylko ministrowi właściwemu do spraw kultury i dziedzictwa narodowego. Skarżącemu doręcza się odpis wyroku.
  6. Po wydaniu wyroku sąd administracyjny niezwłocznie zwraca akta postępowania Naczelnemu Dyrektorowi Archiwów Państwowych .
  7. Do skargi kasacyjnej stosuje się odpowiednio ust. 3-5.

Art. 18

1. Każdy, kto uzyskał wgląd w kopie dokumentów, o których mowa w art.15, ma prawo wystąpić do Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z wnioskiem o udostępnienie do wglądu tych dokumentów bez anonimizacji.
2. Każdy, kto uzyskał wgląd w kopie dokumentów, o których mowa w art. 15, i nie zachowały się w stosunku do niego dokumenty, o których mowa w art. 15ust. 1, ma prawo - na zasadach i w zakresie określonym w ustawie - do uzyskania kopii tych dokumentów, prawo do ujawnienia nazwisk oraz dalszych danych identyfikujących tożsamość funkcjonariuszy, pracowników, żołnierzy oraz

współpracowników organów bezpieczeństwa państwa, prawo do zwrotu przedmiotów znajdujących się w archiwum obywatelskim, które w momencie utraty stanowiły jej własność lub były w jej posiadaniu, i prawo zastrzeżenia swoich danych osobowych.

3. Niezanonimizowane dokumenty udostępnia się do wglądu w oryginałach lub kopiach w siedzibie lub oddziale archiwum państwowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy, chyba że we wniosku wskazał on inny oddział, w terminie 4 miesięcy od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1. Przepis art. 16, art. 17 i art. 19 ust. 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 19

1. Wydanie kopii dokumentów bez anonimizacji następuje na pisemny wniosek osoby, o której mowa w art.18 ust. 2.
2. Na żądanie wnioskodawcy należy uwierzytelnić wydawane kopie dokumentów.
3. Wydanie kopii dokumentów następuje w siedzibie lub oddziale archiwum państwowego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania wnioskodawcy, chyba że we wniosku wskazał on inny oddział, w terminie 30 dni od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1.
4. Wnioskodawca powinien być zawiadomiony na piśmie o terminie wydania kopii dokumentów przynajmniej na 7 dni przed tym terminem. Wydanie kopii dokumentów powinno być udokumentowane protokołem, który podpisuje wnioskodawca i upoważniony pracownik archiwum obywatelskiego.
5. Na pisemny wniosek osoby, o której mowa w art. 18 ust. 2, Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych wydaje znajdujące się w archiwum przedmioty, które w momencie utraty stanowiły jej własność lub były w jej posiadaniu.
6. Przed wydaniem przedmiotów mogą zostać sporządzone i zachowane ich kopie; o fakcie tym należy poinformować wnioskodawcę.
7. W zakresie określonym w ust. 5 przepisy ust. 3 i 4 stosuje się odpowiednio.

Art. 20

1. Wnioski, o których mowa w art. 15 ust. 1, art. 18 ust. 1, 19 ust. 1 i 5, składa się osobiście w siedzibie archiwum obywatelskiego, lub za pośrednictwem poczty, pod warunkiem poświadczenia podpisu wnioskodawcy przez notariusza.
2. Osoba mająca stałe miejsce zamieszkania za granicą może złożyć wniosek osobiście w polskiej placówce konsularnej, przy czym podpis wnioskodawcy uwierzytelnia konsul. Wniosek taki może być również złożony za pośrednictwem poczty, pod warunkiem poświadczenia podpisu wnioskodawcy przez notariusza lub inną osobę uprawnioną do uwierzytelniania podpisów zgodnie z prawem państwa, w którym ta czynność zostanie dokonana.
3. Po złożeniu wniosku wnioskodawca może ustanowić pełnomocnika do realizacji przysługujących mu praw wynikających z ustawy.
4. Uprawnienia wynikające z przepisów art. 15-19 może wykonywać osoba najbliższa zmarłego w rozumieniu art. 115 § 11 ustawy – Kodeks karny (Dz. U. z 1997r. Nr 88, poz. 553, z późn. zm.)

Art. 21

1. Każdy ma prawo załączyć do zbioru dotyczących go dokumentów własne uzupełnienia, sprostowania, uaktualnienia, wyjaśnienia oraz dokumenty lub ich kopie. Dane już zawarte w dokumentach nie ulegają zmianie.
2. Uzupełnienia, sprostowania, uaktualnienia, wyjaśnienia oraz dokumenty lub ich kopie dołącza się do zbioru dokumentów z oznaczeniem ich w sposób pozwalający na ich odróżnienie od dokumentów już zgromadzonych w państwowym zasobie archiwalnym.

Art. 22

1. Każdy ma prawo wystąpić z wnioskiem do Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych o udostępnienie do wglądu dokumentów osobowych dotyczących pracownika lub funkcjonariusza organu bezpieczeństwa państwa.
2. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, powinien zawierać:
  - 1) imię i nazwisko oraz adres zamieszkania wnioskodawcy;
  - 2) rodzaj i numer dokumentu tożsamości;
  - 3) datę wydania dokumentu tożsamości oraz nazwę organu, który go wydał;
  - 4) dane ułatwiające odnalezienie dokumentów, w szczególności imię i nazwisko oraz informacje o miejscu pracy lub działania pracownika lub funkcjonariusza organu bezpieczeństwa państwa, którego dotyczyć mają dokumenty.
3. Funkcjonariusze i pracownicy organów bezpieczeństwa państwa mogą uzyskać na swój wniosek kopie dotyczących ich dokumentów osobowych.
4. W razie późniejszego odnalezienia w archiwum dokumentów osobowych dotyczących pracownika lub funkcjonariusza organu bezpieczeństwa państwa, którymi zainteresowany był wnioskodawca, należy go o tym poinformować oraz pouczyć o możliwości ponownego złożenia wniosku, o którym mowa w ust. 1. Art. 19 ust. 4 stosuje się odpowiednio.
5. W zakresie wniosku, o którym mowa w ust. 1, przepisy art. 16 i art. 17 stosuje się odpowiednio.

Art. 23

1. Dokumenty zgromadzone w archiwum obywatelskim udostępnia się ponadto w celu:
  - 1) wykonywania zadań ustawowych;
  - 2) prowadzenia badań naukowych;

- 3) publikacji materiału prasowego, w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. - Prawo prasowe (Dz. U. Nr 5, poz. 24, z późn. zm.), z upoważnienia redakcji albo wydawcy.
2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, udostępnia się na pisemny wniosek, skierowany do Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych.
  3. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, powinien zawierać:
    - 1) imię i nazwisko albo nazwę oraz adres zamieszkania albo siedziby wnioskodawcy;
    - 2) rodzaj i numer dokumentu tożsamości osoby, której ma nastąpić udostępnienie;
    - 3) datę wydania dokumentu tożsamości osoby, której ma nastąpić udostępnienie oraz nazwę organu, który go wydał;
    - 4) dane ułatwiające odnalezienie dokumentów.
  4. Wniosek o udostępnienie dokumentów w celu, o którym mowa:
    - 1) w ust. 1 pkt 1 - powinien zawierać również podstawę prawną dotyczącą wykonywania zadań ustawowych
    - 2) w ust. 1 pkt 2 - powinien zawierać również:
      - a) wskazanie tematu prowadzonych badań naukowych,
      - b) rekomendację pracownika naukowego uprawnionego do prowadzenia badań naukowych w dyscyplinach nauk humanistycznych, społecznych, gospodarki lub prawa - w przypadku osób niebędących takimi pracownikami;
    - 3) w ust. 1 pkt 3 - powinien zawierać również:
      - a) wskazanie tematu materiału prasowego,

- b) załączone upoważnienie redakcji albo wydawcy do wystąpienia z wnioskiem.
5. Podmioty, które złożyły wniosek i którym dokumenty zostały udostępnione, ponoszą odpowiedzialność prawną za sposób ich wykorzystania, o czym należy je poinformować na piśmie.
  6. Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, w drodze decyzji administracyjnej, odmawia udostępnienia dokumentów, o których mowa w ust. 1, jeżeli złożony wniosek nie spełnia warunków określonych w ust. 1-4 lub zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 15 ust. 2, art. 25 oraz art. 26.
  7. Od decyzji, o której mowa w ust. 6, służy odwołanie do ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego.
  8. W wyniku rozpatrzenia odwołania, o którym mowa w ust. 7, minister właściwy do spraw dziedzictwa narodowego, wydaje decyzję, w której:
    - 1) utrzymuje w mocy decyzję, o której mowa w ust. 6;
    - 2) lub uchyla decyzję, o której mowa w ust. 6, i przekazuje sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ pierwszej instancji.
  9. Wnioskodawcy przysługuje skarga do sądu administracyjnego na decyzję, o której mowa w ust. 8, w terminie określonym w art. 53 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz. U. Nr 153, poz. 1270, z późn. zm.).
  10. Sąd administracyjny rozpoznaje skargę na posiedzeniu niejawnym.
  11. Po uprawomocnieniu się wyroku sąd administracyjny niezwłocznie zwraca do archiwum obywatelskiego akta postępowania.
  12. Do skargi kasacyjnej stosuje się odpowiednio przepisy ustawy, o której mowa w ust. 9.

Art. 24

1. Osoba, która uzyskała na podstawie art. 18 wgląd w nieanonimizowane kopie dotyczących jej dokumentów, i nie zachowały się w stosunku do niej

dokumenty, o których mowa w art. 15 ust. 1, może zastrzec, że dotyczące jej dane osobowe zebrane w sposób tajny w toku czynności operacyjno-rozpoznawczych organów bezpieczeństwa państwa nie będą udostępniane w celach, o których mowa w art. 23 ust. 1 pkt 2 i 3, przez określony czas, jednakże nie dłużej niż przez 50 lat od daty ich wytworzenia.

2. Osoba, która uzyskała na podstawie art. 18 wgląd w niezanonimizowane kopie dotyczących jej dokumentów może zastrzec, że dotyczące jej informacje ujawniające jej pochodzenie etniczne lub rasowe, przekonania religijne, przynależność wyznaniową oraz dane o stanie zdrowia i życiu seksualnym, a także ujawniające jej stan majątkowy, a w szczególności nieruchomości oraz rzeczy ruchome stanowiące dobra kultury w rozumieniu przepisów o ochronie dóbr kultury, nie będą udostępnione.
3. Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych informuje o prawie zastrzeżenia, o którym mowa w ust. 1 i 2.
4. Osoba, która uzyskała na podstawie art.18 wgląd w niezanonimizowane kopie dotyczących jej dokumentów, może wyrazić zgodę na udostępnianie swoich danych osobowych, określonych w ust. 1, wskazanym organom władzy publicznej, innym instytucjom, organizacjom i osobom, a także na ich powszechną dostępność.
5. Dane osobowe, określone w ust. 1, mogą być jednakże udostępniane w celach, o których mowa w art. 23 ust. 1 pkt 2 i 3, jeżeli:
  - 1) osoba, której dotyczą te dane, albo w przypadku jej śmierci osoba najbliższa w rozumieniu art. 115 §11 ustawy – Kodeks karny wyrazi na to zgodę;
  - 2) odnoszą się do publicznego wystąpienia osoby, której dotyczą, do jej działalności publicznej lub politycznej lub są danymi osobowymi wymaganymi przez ustawę w związku z pełnieniem funkcji publicznej.
6. Cele, o których mowa w art. 23 ust. 1 pkt 2 i 3, można realizować także po anonimizacji danych osobowych i informacji, o których mowa w ust. 1 i 2, w kopiach dokumentów.

Art. 25

1. Odpowiednio Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szef Agencji Wywiadu lub Minister Obrony Narodowej może zastrzec, na czas określony, że do określonych dokumentów nie może mieć dostępu żadna inna osoba poza wyznaczonymi przez nich przedstawicielami, jeżeli jest to konieczne dla bezpieczeństwa państwa. Organy innych służb specjalnych mogą występować z takim zastrzeżeniem za pośrednictwem odpowiednio Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefa Agencji Wywiadu.
2. Dokumenty, o których mowa w ust. 1, stanowią wyodrębniony, tajny zbiór w archiwum obywatelskim i podlegają szczególnej ochronie.
3. W skład zbioru, o którym mowa w ust. 2, wchodzi, na czas nieokreślony, deklaracje zawierające informacje o pracy lub służbie w organach bezpieczeństwa państwa
4. Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, na wniosek odpowiednio Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefa Agencji Wywiadu lub na wniosek Ministra Obrony Narodowej, zatwierdza lub uchyla zastrzeżenie dostępu do określonych dokumentów.
5. Zastrzeżenie jest objęte tajemnicą państwową.
6. Szef Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Szef Agencji Wywiadu oraz Minister Obrony Narodowej, w porozumieniu z Naczelnym Dyrektorem Archiwów Państwowych, dokonują co 5 lat okresowych przeglądów dokumentów zgromadzonych w tajnym zbiorze wyodrębnionym, o którym mowa w ust. 2. W przypadku stwierdzenia ustąpienia przesłanek uzasadniających zastrzeżenie Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych podejmuje z urzędu, po uzyskaniu zgody Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego albo Szefa Agencji Wywiadu albo Ministra Obrony Narodowej, lub na wniosek tych organów, decyzję o uchyleniu lub skróceniu okresu zastrzeżenia.

Art. 26

Przepisy art. 24 i art. 25 nie ograniczają uprawnień sądu i prokuratury, określonych w odrębnych przepisach.

Art. 27

Jeżeli Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, w związku z wykonywaniem swoich zadań, stwierdzi, że w dokumentach znajdują się informacje o przestępstwach określonych w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu, zawiadamia o tym bezzwłocznie Szefa Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego.

Art. 28

1. Postępowanie w sprawach uregulowanych w ustawie prowadzi się według przepisów Kodeksu postępowania administracyjnego, jeżeli przepisy ustawy nie stanowią inaczej.
2. W sprawach rozstrzyganych decyzją administracyjną, w myśl przepisów niniejszej ustawy, organem pierwszej instancji jest Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych.
3. Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych może upoważnić dyrektora archiwum obywatelskiego do załatwiania określonych spraw.

Rozdział 3

Śledztwa w sprawach o zbrodnie nazistowskie, komunistyczne, przeciwko pokojowi, ludzkości i wojenne.

Art. 29

1. Śledztwo w sprawach o zbrodnie, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. a, wszczyna i prowadzi prokurator biura do spraw zbrodni nazistowskich, komunistycznych, przeciwko pokojowi, ludzkości i wojennych Prokuratury Generalnej, o którym mowa w art. 17 ust. 3a ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz. U. z 2011 r. Nr 270, poz. 1599, z późn. zm.) lub prokurator

wydziału prokuratury apelacyjnej wskazanej przez Prokuratora Generalnego, zwany dalej „prokuratorem”.

2. Prokuratorom, w sprawach określonych w art. 4 ust.1 pkt 1 lit. a przysługują wszystkie uprawnienia prokuratora, także w sprawach podlegających orzecznictwu sądów wojskowych.

3. Celem śledztwa w sprawach o zbrodnie, o których mowa w art. 4 ust.1 pkt 1 lit. a, jest również wszechstronne wyjaśnienie okoliczności sprawy, a w szczególności ustalenie osób pokrzywdzonych.

4. Okoliczność, o której mowa w art. 17 § 1 pkt 5 Kodeksu postępowania karnego, nie może stanowić przeszkody do realizacji celu, o którym mowa w ust. 3. Po zrealizowaniu tego celu postępowanie umarza się.

5. Do prowadzenia śledztw prokuratorów stosuje się przepisy Kodeksu postępowania karnego.

6. Prokurator może zaniechać wszczęcia postępowania, a wszczęte umorzyć w stosunku do sprawcy przestępstwa, o którym mowa w art. 4 ust.1 pkt 1 lit. a, jeżeli dobrowolnie ujawnił on wobec organu powołanego do ścigania przestępstw wszystkie istotne informacje dotyczące osób współdziałających przy popełnieniu przestępstwa, jak również okoliczności jego popełnienia, jeżeli informacje te umożliwiają wszczęcie postępowania przeciwko określonej osobie. Odstępując od ścigania sprawcy przestępstwa, prokurator uwzględnia stopień społecznej szkodliwości popełnionego przez niego czynu i stopień jego winy oraz rodzaj i charakter przestępstwa ujawnionego, a w szczególności ustala, czy możliwe jest ujawnienie w inny sposób sprawców współdziałających w dokonaniu tego przestępstwa, a także ocenia wagę, jaką ma ujawnienie przestępstwa.

7. Prokurator może wszcząć postępowanie w stosunku do sprawcy, którego ścigania zaniechał na podstawie ust. 6, tylko wtedy, gdy w toku dalszego postępowania uchylił się on od złożenia zeznań lub złożył zeznania odmienne od tych, które uzasadniały zaniechanie wszczęcia postępowania lub umorzenie postępowania wszczętego.

8. Jeżeli osoba, wobec której ścigania zaniechano na podstawie ust. 6, zostanie wezwana w charakterze świadka, prokurator biura może wydać postanowienie o zachowaniu w tajemnicy jej danych osobowych, choćby nie zachodziły okoliczności określone w art. 184 § 1 Kodeksu postępowania karnego(Dz. U. z 1997r., Nr 89, poz.555, z późn. zm.).

9. W sądowym postępowaniu odwoławczym na skutek wniesienia apelacji oraz kasacji występują prokuratorzy.

10. Do prokuratorów stosuje się, w sprawach nieuregulowanych ustawą, przepisy ustawy z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz. U. z 2011 r., Nr 270, poz. 1599, z późn. zm.).

11. W zakresie nieuregulowanym w niniejszym rozdziale zastosowanie mają przepisy ustawy – Kodeks postępowania karnego.

Art. 30

Organy wymiaru sprawiedliwości, organy i jednostki organizacyjne podległe, nadzorowane lub podporządkowane Ministrowi Spraw Wewnętrznych i Administracji, Ministrowi Obrony Narodowej, Ministrowi Spraw Zagranicznych i odpowiednio Szefowi Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Szefowi Agencji Wywiadu oraz organy administracji rządowej i samorządu terytorialnego są obowiązane, każdy w zakresie swojego działania, do udzielania pomocy prokuratorom biura w toczącym się postępowaniu.

Art. 31

Prokurator Generalny, może ujawnić opinii publicznej, a także innym osobom niż wymienione w art. 156 § 5 Kodeksu postępowania karnego, dane osobowe sprawcy zbrodni, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. a, jeżeli postępowanie karne nie zakończyło się wydaniem prawomocnego wyroku skazującego z powodu

wskazanego w art. 17 § 1 pkt 5 Kodeksu postępowania karnego albo zostało zawieszono na podstawie art. 22 § 1 tego kodeksu.

Rozdział 4

Działania w zakresie edukacji publicznej

Art. 32

1. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego:

- 1) informuje społeczeństwo o strukturach i metodach działania instytucji, w ramach których zostały popełnione zbrodnie przeciwko Narodowi Polskiemu, oraz informuje o strukturach, obsadzie personalnej i sposobach działania organów bezpieczeństwa państwa;
- 2) prowadzi badania naukowe nad najnowszą historią Polski, a także udostępnia zgromadzone dokumenty innym placówkom naukowym i osobom w celu prowadzenia takich badań, z zachowaniem warunków określonych w ustawie;
- 3) udziela informacji na temat zgromadzonych dokumentów oraz publikuje wydawnictwa naukowe i popularnonaukowe, w tym inwentarze archiwalne;
- 4) upowszechnia w kraju i za granicą wyniki swojej pracy oraz badań innych instytucji, organizacji i osób nad problematyką stanowiącą przedmiot jego działania;
- 5) prowadzi działalność edukacyjną, wystawienniczą i wydawniczą;
- 6) formułuje wnioski dotyczące edukacji historycznej.

2. Zadania, o których mowa w ust. 1 minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, może realizować wspólnie z jednostką naukową działającą na podstawie ustawy z dnia 30 kwietnia 2010 r. o Polskiej Akademii Nauk (Dz. U. z 2010r. Nr 96, poz. 619, z późn. zm), bądź przekazać w całości lub w części do realizacji takiej jednostce.

3. Minister właściwy do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w zakresie realizacji zadań, o których mowa w ust. 1, przekazanych w całości lub w części jednostce naukowej, sprawuje nad nią nadzór i kontrolę w tym zakresie.

Rozdział 5

Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe

Art. 33

W ustawie z dnia 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (Dz. U z 2011 r. Nr 270, poz. 1599 z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 1 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Prokuraturę stanowią Prokurator Generalny oraz podlegli mu prokuratorzy powszechnych i wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury.”;

2) w art. 6 uchyla się ust. 3;

3) w art. 10a ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Na stanowisko Prokuratora Generalnego może być powołana osoba będąca prokuratorem w stanie czynnym powszechnej lub wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury o co najmniej dziesięcioletnim stażu na stanowisku prokuratora, sędzie Izby Karnej lub Izby Wojskowej Sądu Najwyższego w stanie czynnym, sędzie sądu powszechnego lub sędzie sądu wojskowego w stanie czynnym o co najmniej dziesięcioletnim stażu sędziowskim w sprawach karnych.”

4) w art. 11 uchyla się ust. 2a;

5) w art. 12 uchyla się ust. 3;

6) w art. 14a:

a) w ust. 1 po wyrazach „prokuratora wojskowej prokuratury okręgowej” skreśla się wyrazy „ lub prokuratora Instytutu

Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania
Zbrodni przeciw Narodowi Polskiemu,”;

b)w ust. 2 po wyrazach „prokuratora wojskowej
prokuratury okręgowej” skreśla się wyrazy „lub
prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej –
Komisji Ścigania Zbrodni przeciw Narodowi
Polskiemu,”;

c)w ust. 3 po wyrazach „prokuratora wojskowej
prokuratury garnizonowej” skreśla się wyrazy „
prokuratora Instytutu Pamięci Narodowej –
Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi
Polskiemu,”;

7) w art. 14b:

a) w ust. 3 skreśla się wyrazy „oraz Prezesowi Instytutu Pamięci
Narodowej – gdy zgłoszenie dotyczy stanowiska prokuratora
Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko
Narodowi Polskiemu.”

b) w ust. 4 w zdaniu pierwszym i trzecim po wyrazach „Minister Obrony
Narodowej” skreśla się wyrazy „albo Prezes Instytutu Pamięci
Narodowej.”;

c) uchyla się ust. 9;

d) ust. 11 otrzymuje brzmienie:

„11. Prokurator Generalny i Minister Obrony Narodowej
przedstawiają Krajowej Radzie Prokuratury zgłoszenia kandydatów na
stanowiska odpowiednio prokuratorów Prokuratury Generalnej albo
prokuratora wojskowej jednostki organizacyjnej prokuratury wraz z
własnymi opiniami oraz ocenami kwalifikacji sporządzonymi przez
wizytatorów.”;

- 8) w art. 14d w ustępach 3, 5 i 6 po wyrazach „Minister Obrony Narodowej” skreśla się wyrazy „Prezes Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.”;
- 9) w art. 14j w ust. 2 po wyrazach „wojskowych jednostkach prokuratury” skreśla się wyrazy „oraz w Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.”;

10)w art.17:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Prokuraturą Generalną kieruje Prokurator Generalny, który jest prokuratorem przełożonym prokuratorów powszechnych i wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury.

b)po ust. 3 dodaje się ust. 3a o brzmieniu:

„3a. Pracami biura do spraw zbrodni nazistowskich, komunistycznych, przeciwko pokojowi, ludzkości i wojennych kieruje dyrektor biura podległy bezpośrednio Prokuratorowi Generalnemu.”

11)w art. 17a ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3)pozostali zastępcy Prokuratora Generalnego, w zakresie zleconych czynności - w stosunku do prokuratorów pełniących czynności w Prokuraturze Generalnej oraz prokuratorów apelacyjnych”;

12)Art. 23 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„ 1. Krajowa Rada Prokuratury składa się z dwudziestu pięciu członków. W jej skład wchodzi: Minister Sprawiedliwości, Prokurator Generalny, przedstawiciel Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, czterech posłów,

dwóch senatorów, prokurator wybrany przez zebranie prokuratorów Naczelnej Prokuratury Wojskowej, trzech prokuratorów wybranych przez zebranie prokuratorów Prokuratury Generalnej oraz jedenastu prokuratorów, wybranych przez zgromadzenia prokuratorów w prokuraturach apelacyjnych.”

13)W art. 24 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) rozpatruje i ocenia kandydatury do pełnienia stanowisk prokuratorskich oraz przedstawia Prokuratorowi Generalnemu wnioski o powołanie prokuratorów powszechnych jednostek organizacyjnych prokuratury oraz prokuratorów wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury;”.

14)w art. 24c ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W uzasadnionych przypadkach można wysłuchać w siedzibie Krajowej Rady Prokuratury, osobę, której dotyczy sprawa lub kierownika właściwej jednostki organizacyjnej prokuratury, wizytatora lub innego prokuratora.”

15)w art. 44b ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Prokurator Generalny prowadzi wykaz, o którym mowa w ust. 1, dla prokuratorów Prokuratury Generalnej, Naczelnego Prokuratora Wojskowego – dla prokuratorów wojskowych jednostek organizacyjnych prokuratury.”

16)w art. 49 uchyla się ustępy 6 i 7.

17)w art. 49a:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Oświadczenie , o którym mowa w ust. 1, prokuratorzy składają odpowiednio właściwemu prokuratorowi apelacyjnemu, wojskowemu prokuratorowi okręgowemu, który dokonuje analizy danych zawartych w oświadczeniach w terminie do dnia 30 czerwca każdego roku.”

b) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Naczelnny Prokurator Wojskowy, prokuratorzy Prokuratury Generalnej, prokuratorzy Naczelnej Prokuratury Wojskowej, prokuratorzy apelacyjni, wojskowi prokuratorzy okręgowi oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, składają Prokuratorowi Generalnemu, który dokonuje analizy danych zawartych w oświadczeniach w terminie do dnia 30 czerwca każdego roku.”

18)w art. 51a:

a) w ust. 2 uchyla się punkty 3 i 3a.

b) w ust. 2 pkt 4 otrzymuje brzmienie:

„4) Prokurator Generalny – z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej prokuratora apelacyjnego, prokuratora Prokuratury Generalnej, prokuratora delegowanego do wykonywania czynności w Ministerstwie Sprawiedliwości lub Prokuraturze Generalnej oraz Naczelnego Prokuratora Wojskowego, w sytuacji gdy wymieniony nie jest uprawniony do odpowiednich świadczeń odszkodowawczych z tytułu pełnienia czynnej służby wojskowej;”.

19) Art. 62l otrzymuje brzmienie:

„Art. 62l. Okresowej ocenie nie podlegają Prokurator Generalny i jego zastępcy, Prokuratorzy Prokuratury Generalnej, prokuratorzy Naczelnej Prokuratury Wojskowej oraz prokuratorzy w okresie delegowania do pełnienia czynności administracyjnych w Ministerstwie Sprawiedliwości lub Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, a także do prowadzenia zajęć szkoleniowych w tej szkole oraz w okresie delegowania do pełnienia obowiązków lub funkcji poza granicami kraju.”

Art. 34

W ustawie z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2011 r. Nr 123, poz. 698, z późn. zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 17 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Rada Ministrów określi, w drodze rozporządzenia, sposób i tryb udostępniania materiałów archiwalnych znajdujących się w archiwach wyodrębnionych, w tym:

- 1) sposób postępowania z materiałami archiwalnymi zawierającymi informacje stanowiące tajemnice ustawowo chronione, w szczególności tajemnicę państwową lub służbową albo dane osobowe podlegające ochronie,
  - 2) zakres udostępniania dokumentacji dotyczącej osób fizycznych tym osobom dla celów własnych,
  - 3) szczególne wypadki wcześniejszego udostępniania materiałów archiwalnych,
  - 4) odpłatność za udostępnianie materiałów archiwalnych w przypadku ponoszenia przez archiwum dodatkowych kosztów z tego tytułu,
  - 5) odpłatność za sporządzenie reprodukcji materiałów archiwalnych
- uwzględniając szczególny charakter dokumentacji i potrzebę jej ochrony przed nieuprawnionym ujawnieniem oraz wysokość wydatków ponoszonych w związku z udostępnieniem materiałów archiwalnych.

2) w art. 19 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Właściwym organem w sprawach archiwum wyodrębnionego – Archiwum obywatelskiego w zakresie określonym przepisami ustaw jest Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych.”

3) w art. 29:

a) w ust. 1 pkt 9 otrzymuje brzmienie:

„9) archiwum organów bezpieczeństwa państwa 1944-1990, zwane dalej „archiwum obywatelskim”.

b) ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Szef Kancelarii Sejmu, Szef Kancelarii Senatu, Szef Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Szef Biura Bezpieczeństwa Narodowego oraz Naczelny Dyrektor Archiwów Państwowych, po zasięgnięciu opinii ministra właściwego do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, określą w drodze zarządzeń,

organizację podległych im i przez nich nadzorowanych archiwów wyodrębnionych, uwzględniając w szczególności zakres ich działania.”

4) w art. 31 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Zasób archiwalny archiwum obywatelskiego, o którym mowa w art. 29 ust. 1 pkt 9, stanowią materiały archiwalne zgromadzone oraz wytworzone w toku działalności zlikwidowanego Instytutu Pamięci Narodowej, a także zgromadzone w toku działalności archiwum obywatelskiego.”

Art. 35

W ustawie z dnia 5 stycznia 2011r. – Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2011 r. Nr 21, poz. 112 z późn.zm.) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 11 par. 2 uchyla się pkt 2;

2) w art. 212 par. 5 uchyla się pkt 3;

3) w art. 215 par. 1 otrzymuje brzmienie:

„par. 1. Okręgowa komisja wyborcza rejestruje listę kandydatów zgłoszoną zgodnie z przepisami kodeksu, sporządzając protokół rejestracji. Po jednym egzemplarzu protokołu doręcza się osobie zgłaszającej listę oraz przesyła Państwowej Komisji Wyborczej.”

4) w art. 215 uchyla się par. 2;

5) w art. 297 uchyla się par. 5;

6) w art. 298 uchyla się par. 1;

7) w art. 305 par. 1 otrzymuje brzmienie:

„par. 1. Po upływie terminu, o którym mowa w art. 303 par. 1, z uwzględnieniem art. 304 par. 4-7, Państwowa Komisja Wyborcza sporządza listę kandydatów, na której w kolejności alfabetycznej nazwisk umieszcza się następujące dane: nazwisko, imię (imiona), wiek oraz wskazane w zgłoszeniu udokumentowane wykształcenie, wykonywany zawód, miejsce (zakład) pracy i miejsce zamieszkania zarejestrowanych kandydatów. Na

liście zamieszcza się również oznaczenie przynależności kandydata do partii politycznej.”

- 8) w art. 426 uchyla się par. 5;
- 9) w art. 479 uchyla się w par. 2 pkt 2.

Art. 36

W ustawie z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1240, z późn. zm.), w art. 139 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Minister Finansów włącza do projektu ustawy budżetowej dochody i wydatki Kancelarii Sejmu, Kancelarii Senatu, Kancelarii Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, Trybunału Konstytucyjnego, Najwyższej Izby Kontroli, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego wraz z wojewódzkimi sądami administracyjnymi, sądownictwa powszechnego, Rzecznika Praw Obywatelskich, Rzecznika Praw Dziecka, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Krajowego Biura Wyborczego oraz Państwowej Inspekcji Pracy.”

Art. 37

W ustawie z dnia 16 października 1992r. o orderach i odznaczeniach (Dz. U. z 1992r., Nr 90, poz.450, z późn. zm.) uchyla się art. 32a.

Art. 38

W ustawie z dnia 6 lipca 1982r. o radcach prawnych (Dz. U. Nr 19 poz.145 z późn.zm) w art. 24 w ust. 2a uchyla się pkt 2.

Art. 39

W ustawie z dnia 26 maja 1982r. Prawo o adwokaturze (Dz. U. Nr 16 poz.124 z późn. zm.) w art. 68 w ust. 3 uchyla się pkt 2.

Art. 40

W ustawie z dnia 14 lutego 1991r. Prawo o notariacie (Dz. U. Nr 22 poz.91 z późn. zm.) w art. 13 skreśla się zdanie drugie.

Art. 41

W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. Nr 133 poz.882 z późn. zm.)w art. 12 uchyla się ust.2.

Art. 42

W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2001 r. Nr 98 poz. 1070, z późn. zm.) w art. 57 par. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Każdy, kto spełnia warunki do objęcia stanowiska sędziego sądu powszechnego, o którym mowa w art. 55 par. 2, może zgłosić swoją kandydaturę na jedno wolne stanowisko sędziowskie oraz dołącza do niej informację z Krajowego Rejestru Karnego dotyczącą jego osoby i zaświadczenie stwierdzające, że jest zdolny, ze względu na stan zdrowia, do pełnienia obowiązków sędziego, z zastrzeżeniem art. 58 par. 4a.”

Art. 43

W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Służbie Kontrwywiadu Wojskowego oraz Wywiadu Wojskowego (Dz. U. z 2006 r., Nr 104, poz. 709 z późn. zm.) w art. 16 uchyla się pkt 7.

Art. 44

W ustawie z dnia 21 czerwca 1996 r. o niektórych uprawnieniach pracowników urzędu obsługującego ministra właściwego do spraw wewnętrznych oraz funkcjonariuszy i pracowników urzędu nadzorowanych przez tego ministra (Dz. U. z 1996 r. Nr 106, poz. 491) w art. 9 ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Minister właściwy do spraw wewnętrznych może zezwalać pracownikom, policjantom, strażakom, funkcjonariuszom Straży Granicznej lub funkcjonariuszom Biura Ochrony Rządu na udzielenie wiadomości stanowiącej informację niejawną określonej osobie lub instytucji. Zezwolenie to nie może dotyczyć sytuacji, o której mowa w art. 21 ustawy wymienionej w art. 8 ust. 2 oraz art. 9a ustawy z dnia 12

października 1990 r. o Straży Granicznej (Dz. U. z 2011 r. , Nr 116, poz. 675, z późn. zm.)”.

Art. 45

W ustawie z dnia 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2005 r., Nr 64, poz. 565) w art. 2 ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Przepisów rozdziału 4 nie stosuje się do jednostek badawczo-rozwojowych, uczelni publicznych, Polskiej Akademii Nauk i tworzonych przez nią jednostek organizacyjnych, Rzecznika Praw Obywatelskich, Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego, sądów administracyjnych, Najwyższej Izby Kontroli, Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji, Krajowego Biura Wyborczego, Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych, Komisji Nadzoru Finansowego oraz Generalnego Inspektora Informacji Finansowej.”

Art. 46

W ustawie z dnia 31 lipca 1981 r. o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (Dz. U. z 2011 r., Nr 79, poz. 430) w art. 2 pkt 2 skreśla się wyrazy „Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.”

Art. 47

W ustawie z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2010 r., Nr 182, poz. 1228):

a) w art. 7 uchyla się ust. 2;

b) w art. 4 w ust. 3 skreśla się wyrazy „a także Prezes Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.”

Art. 48

W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., Nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) w art. 117 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Okresy osądzenia, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 8, na mocy wyroku potwierdza -prezes sądu okręgowego.”

Art. 49

W ustawie z dnia 7 maja 2009 r. o zadośćuczynieniu rodzinom ofiar zbiorowych wystąpień wolnościowych w latach 1956 – 1989 (Dz. U. z 2009 r., Nr 91, poz. 741) w art. 6 uchyla się ust. 2.

Art. 50

W ustawie z dnia 24 stycznia 1991 r. o kombatantach oraz niektórych osobach będących ofiarami represji wojennych i okresu powojennego (Dz. U. z 2012 r. ,poz. 400) w art. 8:

- a) w ust. 1 w pkt 1 skreśla się wyrazy „Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu”;
- b) w ust. 1 uchyla się punkt 2;
- c) w ust. 2 uchyla się punkt 2.

Art. 51

W ustawie z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz. U. z 2001 r., Nr 86, poz. 953):

- a) w art. 1 w ust. 1 uchyla się punkt 14;
- b) w art. 36 ust. 5 pkt 1 otrzymuje brzmienie:

„1) Marszałku Sejmu – dla urzędników Kancelarii Sejmu, Krajowego Biura Wyborczego oraz Biura Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych,”.

Art. 52

W ustawie z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz. U. z 2011 r., Nr 126, poz. 714 z późn. zm.) w art. 3 ust. 2 uchyla się punkt 9.

Art. 53

W ustawie z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz. U. z 2004 r., Nr 8, poz. 67 z późn. zm.):

a) w art. 13 ust. 1 pkt 1b otrzymuje brzmienie:

„1b. okres służby w charakterze funkcjonariusza w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1c ustawy z dnia ..... o likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, na zasadach określonych w art. 15b, z wyjątkiem służby określonej w ust. 2;”;

b) w art. 13a ust. 1 otrzymuje brzmienie:

„1. Na wniosek organu emerytalnego właściwego według niniejszej ustawy Naczelnny Dyrektor Archiwów Państwowych sporządza na podstawie posiadanych akt osobowych i, w terminie 4 miesięcy od otrzymania wniosku, przekazuje organowi emerytalnemu informację o przebiegu służby wskazanych funkcjonariuszy w organach bezpieczeństwa publicznego państwa, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1c ustawy z dnia ..... o likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.”;

c) w art. 13a ust. 4 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) wskazanie okresów służby w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy z dnia ..... o likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu;”;

d) w art. 13a ust. 4 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) informację, czy z dokumentów zgromadzonych w archiwum obywatelskim, o którym mowa w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia ..... o likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu,

wynika, że funkcjonariusz w tym okresie, bez wiedzy przełożonych, podjął współpracę i czynnie wspierał osoby lub organizacje działające na rzecz niepodległego Państwa Polskiego;”;

e) w art. 15b w ust. 1 część wstępna brzmi:

„1. W przypadku osoby, która pełniła służbę w organach bezpieczeństwa państwa, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. c ustawy z dnia ..... o likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi:”.

Art. 54

W ustawie z dnia 9 czerwca 2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz. U. z 2006 r., Nr 104, poz. 708):

a) w art. 7 ust. 1 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) nie była sędzią, który orzekając uchybił godności urzędu, sprzeniewierzając się niezawisłości sędziowskiej;”;

b) w art. 48 uchyla się pkt 7.

Art. 55

W ustawie z dnia 10 grudnia 1993 r. o zaopatrzeniu emerytalnym żołnierzy zawodowych i ich rodzin (Dz. U. z 2004 r., Nr 8 poz. 66) w art. 13 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Postępowanie w sprawach, o których mowa w ust. 2, zgodnie z art. 28 ustawy z dnia ..... o likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, należy do właściwości Prokuratury Generalnej. O dokonanych ustaleniach Prokurator Generalny powiadamia właściwy wojskowy organ emerytalny.”

Art. 56

W ustawie z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz. U. z 2012 r., poz. 82, z późn. zm.) w art. 4 ust. 1 oraz w ust. 2 po wyrazach „Generalnego

Inspektora Ochrony Danych Osobowych” skreśla się wyrazy „Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu”.

Art. 57

W ustawie z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa (Dz. U. z 2005 r., Nr 169, poz. 1417) w art. 29 uchyla się ust. 3.

17) w ustawie z dnia 24 maja 2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz. U. z 2010 r., Nr 29, poz. 154, z późn. zm.) w art. 15 pkt 6 otrzymuje brzmienie:

„6) nie była sędzią, który orzekając uchybił godności urzędu, sprzeniewierzając się niezawisłości sędziowskiej.”

Art. 58

W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2010 r., Nr 102, poz. 651 z późn.zm.) w art. 43 ust. 4a skreśla się wyrazy „Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu”.

Art. 59

W ustawie z dnia 21 listopada 2008 r. o Służbie Celnej (Dz. U. z 2008 r., Nr 227, poz. 1505):

a/ w art. 90 uchyla się ust. 3;

b/ w art. 94 uchyla się ust. 3.

Art. 60

Przekazanie materiałów archiwalnych, o którym mowa w art.11 ust. 1 następuje nie później niż w terminie 3 miesięcy od wejścia w życie ustawy.

Art. 61

1.Z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy:

- 1) prokuratorzy Głównej Komisji i Oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu powracają na wcześniej zajmowane lub równorzędne stanowiska w powszechnej lub

- wojskowej jednostce prokuratury lub innej jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości albo przez niego nadzorowanej, zgodnie z kwalifikacjami prokuratora;
- 2) prokuratorzy Biura Lustracyjnego i oddziałowych biur lustracyjnych Instytutu Pamięci powracają na wcześniej zajmowane lub równorzędne stanowiska w powszechnej lub wojskowej jednostce prokuratury lub innej jednostki organizacyjnej podległej Ministrowi Sprawiedliwości albo przez niego nadzorowanej, zgodnie z kwalifikacjami prokuratora;
  - 3) pracownicy naukowcy Instytutu Pamięci Narodowej stają się pracownikami Instytutu Studiów Politycznych Polskiej Akademii Nauk.
3. Po upływie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy wygasają stosunki pracy z pozostałymi pracownikami zatrudnionymi w Instytucie Pamięci. Pracownikom tym przysługują świadczenia przewidziane dla pracowników, z którymi stosunek pracy rozwiązuje się z powodu likwidacji zakładu pracy.
  4. Stosunki pracy z pracownikami, o których mowa w ust. 1 pkt 3, wygasają po upływie trzech miesięcy od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, jeżeli przed upływem tego terminu nie zostaną im zaproponowane nowe warunki pracy lub płacy na dalszy okres albo w razie nieprzyjęcia nowych warunków pracy lub płacy.

Art.62

Kadencja Prezesa Instytutu Pamięci Narodowej oraz członków Kolegium Instytutu Pamięci Narodowej upływa z dniem wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. 63

Postępowania w sprawie ścigania przestępstw, o których mowa w art. 4 ust. 1 pkt1 lit. a niniejszej ustawy, wszczęte i niezakończone przez prokuratorów likwidowanych Głównej Komisji i Oddziałowych Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu są prowadzone przez prokuratorów biura lub wydziałów, o których mowa w art. 29 ust. 1.

Art. 64

Wszczęte i niezakończone postępowania lustracyjne ulegają umorzeniu z dniem wejścia w życie ustawy.

Art. 65

Archiwum obywatelskie przejmuje mienie należące bądź wykorzystywane przez Instytut Pamięci Narodowej, w celu gromadzenia, przechowywania, udostępniania przejętych i zgromadzonych materiałów archiwalnych.

Art. 66

Traci moc ustawa z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007r. Nr 63, poz. 424, z późn.zm.).

Art. 67

Traci moc ustawa z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007r. Nr 63, poz. 425, z późn. zm.).

Art. 68

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2013 r.

UZASADNIENIE

- 1) Potrzeba i cel wydania ustawy. Przedstawienie stanu rozliczeń zbrodni nazistowskich, komunistycznych, przeciwko pokojowi, ludzkości i wojennych popełnionych w latach 1944 – 1990.**

III RP trwa już ponad 20 lat. Jest to dostatecznie długi okres czasu, pozwalający na ocenę człowieka. Najwyższy czas na zakończenie rozliczeń z okresu PRL. Jeśli ktoś w czasach PRL-u popełnił przestępstwa to powinien odpowiadać na zasadach określonych przez kodeks karny i kodeks postępowania karnego. Od ścigania przestępstw jest prokuratura, od wymierzania sprawiedliwości niezależne sądy. Reszta powinna być pozostawiona historykom.

Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (dalej IPN) jest bodaj jedyną tego typu instytucją w skali Europy, która łączy funkcje badawczo – edukacyjne i prokuratorskie. Pomieszczenie dwóch porządków i dwóch paradygmatów dochodzenia do prawdy o człowieku: prawnego i historycznego prowadzi do sytuacji paradoksalnych: ta sama osoba w świetle orzeczenia sądu może nie być tajnym współpracownikiem organów bezpieczeństwa PRL, a być nim wedle opinii IPN.

W ostatnich latach IPN wykorzystywany był wielokrotnie instrumentalnie do celów politycznych. Jest to w dodatku instytucja zdominowana przez jedną opcję polityczną. Przykład traktowania przez IPN byłego Prezydenta RP Lecha Wałęsy – jest przykładem szczególnie odrażającym i szkodzącym wizerunkowi Polski w świecie.

Kosztowne śledztwa prowadzone przez IPN, służące coraz częściej sensacji, budzą sprzeciw historyków. Szczególnie drastycznym przykładem było śledztwo w sprawie gen. Władysława Sikorskiego, wszczęte pod pozorem podejrzenia o zbrodnię komunistyczną, a de facto sprawdzające maniakalne tezy publicystyczne.

2) Różnica między stanem prawnym dotychczasowym a projektowanym.

Zdaniem projektodawców wszystkie zadania jakie ma realizować IPN, w demokratycznym państwie prawnym, jakim jest Rzeczpospolita Polska (art. 2 Konstytucji) winny być realizowane przez odpowiednie organy państwowe.

Badania nad historią najnowszą prowadzić powinny akademickie placówki naukowe. Archiwalia byłych służb bezpieczeństwa PRL powinny się znaleźć w Archiwum Akt Nowych i być dostępne na ogólnie obowiązujących w archiwistyce zasadach. Po zlikwidowaniu IPN (art. 2 projektu ustawy) oraz zniesieniu obowiązku składania oświadczeń lustracyjnych (art. 3) zadania i kompetencje dotychczas wykonywane przez IPN w zakresie ewidencjonowania, gromadzenia, przechowywania, opracowywania, zabezpieczania, udostępniania i publikowania dokumentów organów bezpieczeństwa państwa a także Trzeciej Rzeszy Niemieckiej i ZSRR oraz w zakresie ochrony danych osobowych staną się zadaniami realizowanymi przez Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych, zaś zadania i kompetencje z zakresu ścigania przestępstw, o których wyżej mowa, stają się zadaniami prokuratury. Nadto prowadzenie działań w zakresie edukacji publicznej – po wejściu w życie ustawy – stało by się zadaniami realizowanymi przez ministra do spraw kultury i dziedzictwa narodowego. Śledztwa w sprawach o zbrodnie wskazane w projekcie w art. 4 ust. 1 pkt 1 lit. a wszczynane i prowadzone byłyby przez właściwe biuro Prokuratury Generalnej lub wydział wskazanej przez Prokuratora Generalnego prokuratury apelacyjnej. Projekt ustawy reguluje także postępowanie w sprawie udostępniania dokumentów znajdujących się w utworzonym „archiwum obywatelskim”, zasady prowadzenia przez prokuraturę śledztw w przedmiotowych sprawach a także działania ministra do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego w zakresie edukacji publicznej.

W związku z likwidacją IPN oraz postępowania lustracyjnego zachodzi także potrzeba dokonania zmian w wielu innych ustawach, co zawarto w art. 33 do 58 projektu ustawy.

3) Przewidywane skutki społeczne, gospodarcze, finansowe i prawne.

Jak stwierdzono powyżej upłynęły już prawie 24 lata od uchwalenia przez Sejm ustawy z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Był to więc wystarczająco długi okres czasu na wykrycie i ukaranie osób podlegających pod jej zakres podmiotowy i przedmiotowy. Była to ustawa o „ charakterze czasowym”. Dzięki tej ustawie wykryto wiele przestępstw oraz ukarano za ich popełnienie wiele osób. Jednakże po upływie wskazanego okresu nie ma potrzeby utrzymywania nadzwyczajnego ustawodawstwa, skoro funkcjonują organy, takie jak prokuratura, archiwa państwowe, czy właściwe ministerstwa, które mogą kontynuować dotychczasowe działania IPN polegające na ściganiu i karaniu przestępców. Tak uczyniono w innych krajach w których obowiązywała także tzw. „demokracja ludowa.” Nadto należy podkreślić, że nie ma żadnego zagrożenia, iż funkcjonujące organy państwa (prokuratura, ministerstwa) doprowadzą do wypaczenia idei rozliczeniowej. W takiej sytuacji skutki społeczne, jak i gospodarcze oraz prawne będą tylko pozytywne, gdyż nastąpi zakończenie okresu rozliczeń i rozpoczęcie normalnego funkcjonowania państwa i społeczeństwa.

4) Skutki finansowe wprowadzenia w życie projektu ustawy.

Likwidacja IPN dałaby już po roku wymierne oszczędności dla budżetu. Obecnie corocznie utrzymanie IPN kosztuje budżet państwa ponad 200 mln zł a jak wskazano wcześniej jego działania mogą być bez żadnych perturbacji zastąpione przez prokuraturę oraz archiwa państwowe i ministra do spraw kultury i

dziedzictwa narodowego, w ramach posiadanych przez te organy środków lub w niewielkim stopniu zwiększonych. Oczywiście na początku będą koszty związane z likwidacją IPN i postępowania lustracyjnego, ale w krótkim czasie oszczędności przeważą nad tymi kosztami. Należy także zwrócić uwagę na oszczędności związane z przeniesieniem prokuratorów z IPN do prokuratury powszechnej. Dane dotyczące obciążeń prokuratorów z pionu lustracyjnego i prokuratorów prokuratury powszechnej są dla tych pierwszych bardzo negatywne. Zdaniem projektodawców zaoszczędzone środki finansowe należy przeznaczyć m.in. na granty na badania historii najnowszej, rozdzielane między liczne akademickie ośrodki badawcze, co zapewniłoby przy okazji pluralizm postaw i opcji politycznych i metodologicznych badaczy.

5) Przedstawienie założeń podstawowych aktów wykonawczych.

W art. 34 ust. 1 projekt ustawy upoważnia Radę Ministrów do wydania rozporządzenia wykonawczego w sprawie sposobu i trybu udostępniania materiałów archiwalnych. Ponieważ przedmiot sprawy jest w obowiązującym stanie prawnym regulowany przez przepis art. 17 ust. 3 ustawy z dnia 14 lipca 1983 r. o narodowym zasobie archiwalnym i archiwach (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 673 z późn. zm.) zaś poza wykreśleniem z niego zapisu o archiwum wyodrębnionym IPN, będzie on w całości inkorporowany do nowego stanu prawnego, przeto wnioskodawcy postulują wydanie rozporządzenia o identycznej treści. Oznacza to, że obowiązujące rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 22 czerwca 2011 r. w sprawie sposobu i trybu udostępniania materiałów archiwalnych znajdujących się w archiwach wyodrębnionych (Dz. U. z 2011 r. Nr 196, poz. 1161) będzie w całości utrzymane, za wyjątkiem wykreślenia w par. 1 wyrazów: „z wyłączeniem archiwum wyodrębnionego Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu.” Z ostrożności wnioskodawcy

przedstawiają założenia w oparciu o które Rada Ministrów wyda wymienione rozporządzenie:

Rozporządzenie musi zawierać zasady: udostępniania materiałów archiwalnych zainteresowanym oraz przekazywania im informacji zawartych w tych materiałach, udostępniania materiałów osobom fizycznym do celów własnych oraz zawierających dane osób trzecich, zgłaszania przez osoby zainteresowane wniosków o udostępnienie materiałów, w tym materiałów stanowiących tajemnice prawnie chronione, udostępniania materiałów od których wytworzenia nie upłynęło 30 lat , sporządzania środków ewidencyjno-informacyjnych dla materiałów archiwalnych, określania uprawnień osoby kierującej archiwum, ograniczeń udostępniania materiałów archiwalnych, w tym dokonywania reprodukcji, numeracji stron lub kart materiałów oryginalnych, wyłączania lub cofania zgody na korzystanie z materiałów przez niektóre osoby w określonych warunkach, a także wnoszenia opłat przez zainteresowanego w przypadku ponoszenia przez archiwum dodatkowych kosztów związanych z udostępnianiem materiałów archiwalnych.

Projekt ustawy nie był poddany konsultacjom społecznym.

Jak wyżej wskazano projekt nie pociągnie za sobą konieczności poniesienia wydatków budżetowych.

Wnioskodawcy oświadczają, że przedmiot projektowanej ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Warszawa, 18 czerwca 2012 r.

BAS-WAPEiM-1515/12

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna

w sprawie zgodności z prawem Unii Europejskiej poselskiego projektu ustawy o likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Tomasz Kamiński)

Na podstawie art. 34 ust. 9 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 roku – Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (Monitor Polski z 2012 r. poz. 32) sporządza się następującą opinię:

1. Przedmiot projektu ustawy

Projekt ustawy zakłada likwidację Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Przewiduje przejęcie zadań i kompetencji Instytutu przez Naczelnego Dyrektora Archiwum Państwowych, prokuraturę oraz ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego. Projekt przewiduje utworzenie archiwum obywatelskiego i określa zasady jego funkcjonowania oraz znosi obowiązek składania oświadczeń dotyczących pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami. Projekt zawiera przepisy zmieniające niektóre ustawy¹ oraz postanowienia przejściowe. Zgodnie z projektem utracą moc ustawy: z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424, ze zmianami) oraz z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425, ze zmianami).

Proponowana ustawa ma wejść w życie z dniem 1 stycznia 2013 r.

---

¹ Artykuł 59 projektu omyłkowo zakłada zmianę ustawy o „Służbie Celnej” zamiast zmiany ustawy o służbie cywilnej.

2. Stan prawa Unii Europejskiej w materii objętej projektem

W odniesieniu do kwestii ochrony danych osobowych art. 16 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej (TfUE) stanowi, że każda osoba ma prawo do ochrony danych jej dotyczących. Zasada ta ujęta została także w art. 8 Karty praw podstawowych UE, który stanowi ponadto, że dane osobowe muszą być przetwarzane rzetelnie w określonych celach i za zgodą osoby zainteresowanej lub na innej uzasadnionej podstawie przewidzianej ustawą. Zgodnie z tym przepisem każdy ma prawo dostępu do zebranych danych, które go dotyczą, i prawo do dokonania ich sprostowania.

Jednocześnie należy zaznaczyć, że zasady dotyczące ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz państwa członkowskie odnoszą się do wykonywania działań wchodzących w zakres prawa Unii (art. 16 TfUE). Postanowienia Karty (a więc także art. 8) mają zastosowanie do instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii przy poszanowaniu zasady pomocniczości oraz do państw członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii i w poszanowaniu granic kompetencji Unii określonych w traktatach. Państwa te szanują zatem prawa, przestrzegają zasad i popierają ich stosowanie zgodnie ze swymi odpowiednimi uprawnieniami i w poszanowaniu granic kompetencji Unii powierzonych jej w traktatach (art. 51 Karty).

Zasady postępowania z danymi osobowymi szczegółowo reguluje dyrektywa 95/46/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 24 października 1995 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych i swobodnego przepływu tych danych (Dz. Urz. WE L 281 z 23.11.1995 r., str. 31, oraz Dz. Urz. UE L 284 z 31.10.2003 r., str. 1; Dz. Urz. UE Polskie wydanie specjalne rozdz. 13, t. 15, str. 355, oraz rozdz. 1, t. 4, str. 447). Zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy, państwa członkowskie są zobowiązane chronić podstawowe prawa i wolności osób fizycznych, w szczególności ich prawo do prywatności w odniesieniu do przetwarzania danych osobowych.

3. Analiza zgodności przepisów projektu z prawem Unii Europejskiej

Biorąc pod uwagę treść projektu należy ocenić proponowaną regulację w świetle postanowień art. 16 TfUE, art. 8 w związku z art. 51 Karty Praw Podstawowych, oraz dyrektywy 95/46/WE dotyczącej ochrony danych osobowych.

Projekt zawiera przepisy dotyczące udostępniania dokumentów oraz zawartych w nich danych osobowych, przekazanych z archiwum likwidowanego IPN do tworzonego na podstawie proponowanej ustawy, wyodrębnionego archiwum obywatelskiego. Projekt dotyczy więc przetwarzania danych osobowych.

Artykuł 2 dyrektywy definiuje przetwarzanie danych jako każdą operację lub zestaw operacji dokonywanych na danych osobowych, jak np. gromadzenie, rejestracja, porządkowanie, przechowywanie, wykorzystywanie, ujawnianie poprzez transmisję, rozpowszechnianie lub udostępnianie w inny sposób. Jednak art. 3 dyrektywy stanowi, że nie ma ona zastosowania do przetwarzania danych osobowych w ramach działalności wykraczającej poza zakres prawa Unii Europejskiej, a w żadnym razie do działalności na rzecz bezpieczeństwa publicznego, obronności, bezpieczeństwa państwa oraz działalności państwa w obszarach prawa karnego. W omawianym przypadku dyrektywa nie ma więc zastosowania.

Zgodnie z TfUE zasady dotyczące ochrony osób fizycznych w zakresie przetwarzania danych osobowych przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii oraz państwa członkowskie odnoszą się do wykonywania działań wchodzących w zakres prawa Unii (art. 16 TfUE). Postanowienia Karty (a więc także jej art. 8) mają zastosowanie do instytucji, organów i jednostek organizacyjnych Unii oraz do państw członkowskich wyłącznie w zakresie, w jakim stosują one prawo Unii i w poszanowaniu granic kompetencji Unii określonych w traktatach (art. 51 Karty). Należy uznać, że przedmiot przepisów projektu odnoszących się do kwestii przetwarzania danych osobowych nie jest objęty prawem UE.

4. Konkluzja

Przedmiot projektu ustawy o likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Zbigniew Wrona

Warszawa, 18 czerwca 2012 r.

BAS-WAPEiM-1516/12

Pani
Ewa Kopacz
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Opinia prawna

w sprawie stwierdzenia – w trybie art. 95a ust. 3 regulaminu Sejmu – czy poselski projekt ustawy o likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (przedstawiciel wnioskodawców: poseł Tomasz Kamiński) jest projektem ustawy wykonującej prawo Unii Europejskiej

Projekt ustawy zakłada likwidację Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu. Przewiduje przejęcie zadań i kompetencji Instytutu przez Naczelnego Dyrektora Archiwum Państwowych, prokuraturę oraz ministra właściwego do spraw kultury i dziedzictwa narodowego. Projekt przewiduje utworzenie archiwum obywatelskiego i określa zasady jego funkcjonowania oraz znosi obowiązek składania oświadczeń dotyczących pracy lub służby w organach bezpieczeństwa państwa lub współpracy z tymi organami. Projekt zawiera przepisy zmieniające niektóre ustawy oraz postanowienia przejściowe. Zgodnie z projektem utracą moc ustawy: z dnia 18 grudnia 1998 r. o Instytucie Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 424, ze zmianami) oraz z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (Dz. U. z 2007 r. Nr 63, poz. 425, ze zmianami).

Przedmiot projektu ustawy nie jest objęty prawem Unii Europejskiej.

Projekt ustawy o likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu **nie jest projektem ustawy wykonującej** prawo Unii Europejskiej.

Dyrektor
Biura Analiz Sejmowych

Zbigniew Wrona

Związek Województw Rzeczypospolitej Polskiej

Warszawa, 16 czerwca 2012 r.

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz. ....
Data wpływu 16.07.2012

ZW/0714/186/12

Pan
Lech Czapla
Szef
Kancelarii Sejmu

Stanisław Patek

W odpowiedzi na pismo z dnia 26 marca 2012 r., dotyczące przedłożenia opinii nt. poselskiego projektu ustawy: o likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, w załączeniu, uprzejmie przekazujemy uwagi otrzymane z województw: śląskiego i lubuskiego.

Z wyrazami szacunku

/-/ Bogdan Ciepiewski
Dyrektor Biura ZWRP

URZĄD
MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA
ŚLĄSKIEGO

Zespół
Obsługi Prawnej

Katowice, dnia 13 lipca 2012 r.

OP.0821.00111.2012

OP.KW-00254/12

SEKRETARIAT SZEFA KS

Ldz. ....

Data wpływu 16.07.2012

Pan
Bogdan Ciepielewski
Dyrektor Biura
Związku Województw RP
ul. Świętojerska 5/7
00-236 Warszawa

W odpowiedzi na pismo z dnia 29 czerwca 2012 r. (przesłane drogą elektroniczną) dotyczące konsultacji poselskiego projektu ustawy o likwidacji Instytutu Pamięi Narodowej - Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, uprzejmie informuję, iż tematyka będąca przedmiotem omawianego projektu ustawy znajduje się, co do zasady, poza zakresem kompetencji realizowanych przez województwo samorządowe.

Natomiast pod względem redakcyjnym i formalnym przedstawiony do opinii projekt powinien być dostosowany do wymagań stawianych aktom normatywnym w rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” (Dz. U. Nr 100, poz. 908).

RADCA PRAWNY

Józef Kacmar
Kt-2289

ul. Ligonia 46
40-037 Katowice
tel. +48 (32) 20 78 617
fax. +48 (32) 20 78 618
biuro.prawne@slaskie.pl
www.slaskie.pl

Lubuskie

Członek Zarządu Województwa Lubuskiego
Stanisław Tomczyszyn

Zielona Góra 2012-07-06

DS.I.500.1.2012

SEKRETARIAT SZEFA KS

L.dz. ....

Data wpływu 16.07.2012r.

Pan
Bogdan Ciepielewski
Dyrektor
Biura Związku Województw RP

Szanowny Panie Dyrektore,

W nawiązaniu do przesłanego dnia 29 czerwca 2012 r. pisma dotyczącego poselskiego projektu ustawy o likwidacji Instytutu Pamięci Narodowej – Komisji Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, uprzejmie zawiadamiam, że Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego wstrzymuje się od wyrażenia opinii na temat proponowanego projektu.

*Z poważaniem
Stanisław Tomczyszyn*